

Alajärven kaupungin valmiussuunnitelman yleinen osa

Hyväksytty:

Alajärven kaupunginvaltuusto 25.4.2022 § 13

Versionhallinta:

Muutospäivä:		
Muutos:		
Muutoksen tekijä:		

SISÄLTÖ

1	Valmiussuunnitelman perusteet.....	3
1.1	Johdanto	3
1.2	Kuntien yhteistoiminta	4
1.3	Salassapito	4
1.4	Käsitteitä	4
1.5	Vuosisuunnittelu, hyväksyntä ja säilyttäminen.....	5
2	Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin	6
2.1	Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa	6
2.2	Elintärkeitä ja kriittiset toiminnot sekä niihin kohdistuvat uhkat	6
2.2.1	Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017	6
2.3	Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet	8
2.3.1	Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana	8
2.3.2	Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen: jatkuvuussuunnittelu.....	8
2.3.3	Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen	9
2.4	Lainsäädäntö ja ohjeet.....	10
2.5	Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi	10
2.5.1	Etelä-Pohjanmaan alueellinen riskiarvio 2018	10
2.5.2	Alajärven kaupunki – keskeiset uhkakuvat ja riskitekijät	11
2.5.3	Alajärven alueen riskialuejako	12
2.6	Poikkeusoloihin varautuminen ja uhkien arviointi.....	12
2.7	Painopisteet varautumisen kehittämisessä ja toimenpideohjelma	12
2.8	Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa	13
2.9	Tiedottaminen.....	13
2.9.1	Tiedottaminen normaaliosoissa ja poikkeusoloissa	14
2.9.2	Tiedotusvastaava	14
2.9.3	Viestinnän keinot.....	14
2.9.4	Paikallisen ja alueellisen median yhteystiedot.....	15
2.10	Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteen sovittaminen	15
2.11	Evakuointi	15
3	SUUNNITELMAN LIITTEET	16

1 Valmiussuunnitelman perusteet

1.1 Johdanto

Valmiussuunnittelun tarkoituksena on turvata kuntaorganisaation toiminta ja erityisesti sen perustehtävän hoitaminen kaikissa oloissa. Valmiussuunnittelu käsittää organisaation toiminnan suunnittelun häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, sekä tarpeelliset ennakkotoimenpiteet tämän toiminnan varmistamiseksi. Eri suunnitelmien on täydennettävä toisiaan.

Toimintavalmiuden luomiseksi ja ylläpitämiseksi tarvittava suunnittelu ja sen edellyttämät muut valmistelut muodostavat kokonaisuuden, johon sisältyy organisaatiosta riippuen erilaisia toimia.

Varautumisella tarkoitetaan kaikkia niitä suunnittelu- ja johtamistoimenpiteitä, joiden avulla kunnan eri toiminnot voidaan hoitaa mahdollisimman hyvin erilaisissa normaaliolojen häiriö- ja erityistilanteissa, sekä poikkeusoloissa.

Valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion liikelaitosten sekä kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien lakisääteinen velvollisuus on varmistaa tehtäviensä häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa (Valmiuslaki 12 §).

Alajärven kaupungin valmiussuunnitelma jakautuu yleiseen osaan, operatiiviseen osaan ja toimialakohtaisiin valmiussuunnitelmiin. Kaupungin yleinen valmiussuunnitelma on kuntalaisten nähtävissä kaupungin nettisivuilla alajärvi.fi

Alajärven kaupungin VSS- johtoryhmä koostuu kaupungin johtoryhmästä.

Alajärven kaupungin valmiussuunnitelmaa täydentyy yhteistyökuntien eri toimialojen valmiussuunnitelmista, sekä virastojen ja laitosten pelastussuunnitelmista. Kukin toimiala vastaa oman alansa valmiussuunnittelusta ja varautumisesta toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Suunnitelmaa täydentävät yhteistyöviranomaisten valmiussuunnitelmat, sekä niiden yritysten valmiussuunnitelmat, joiden toiminta perushuollon, teollisuustuotannon, energihuollon ja infrastruktuurin alueilla ovat kunnan toimintojen kannalta välttämättömiä.

Valmiussuunnitelmassa selvitetään, miten välttämättömät tehtävät hoidetaan normaaliajan häiriötilanteissa.

Suunnitelmassa huomioidaan myös ne toimenpiteet, jotka valtioneuvoston periaatepäätöksessä (23.11.2006) yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta on todettu.

Suunnitelman tarkoituksena on luoda toimintaedellytykset kunnan johtoryhmälle ja muulle kunnan valmiusorganisaatiolle toimia häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Suunnitelmassa on huomioitu myös ne väestönsuojelliset toimenpiteet, jotka pelastuslain 1 §:n 3 momentin mukaisesti tarkoittavat ihmisten ja omaisuuden

suojaamista valmiuslain 29.12.2011/1552 2 §:n ja puolustustilalain 22.7.1991/1083 1 §:n määrittelemissä poikkeusoloissa.

Suunnitelmassa esitetään ne yhteistoimintaviranomaiset, jotka pelastuslain 46 §:n mukaan ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun siten kuin 47 §:ssä säädetään sekä toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Kunnanhallitukset ja kunnanjohtajat ohjaavat, johtavat ja yhteen sovittavat, sekä valvovat eri toimialojen varautumista. Kukin toimiala vastaa oman alansa valmiussuunnittelusta ja varautumisesta toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

1.2 Kuntien yhteistoiminta

Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alue (Alajärvi, Soini ja Vimpeli) purkautui vuoden 2016 lopussa, mutta palvelutuotanto naapurikuntien kesken on edelleen joltain osin yhteistä:

- Alajärvi vastaa myös Vimpelin kunnan sivistystoimen järjestämisestä pl. nuoriso- ja liikuntapalvelut. Lisäksi Lappajärven kunnan varhaiskasvatuksen järjestämisestä
- Maataloustoimen osalta palvelutuotanto käsittää myös Soinin kunnan palveluiden järjestämisen. Vuoden 2022 alusta lomituspalvelut ovat siirtyneet Kurikan kaupungin järjestämisvastuulle
- Perusturvaan kuuluvien lakisääteisten ja yhteisesti päätettyjen perusturvapalveluiden osalta Lappajärvi ja Vimpeli ovat antaneet perusturvapalvelut Alajärven kaupungin hoidettavaksi. Yhteistoiminnan hallinnosta vastaa Alajärven kaupunki ja kunnilla on yhteinen Järvi-Pohjanmaan perusturvalautakunta. Perusturvan järjestämisvastuu siirtyy 2023 alusta Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle

1.3 Salassapito

Tämän valmiussuunnitelman yleisen osan tekstiosa on julkinen asiakirja, mutta sen liitteet sekä muut osat liitteineen ovat salassa pidettäviä.

Asiakirjojen salassapito perustuu lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, 24 §), joka määrittelee valmiussuunnitelmat salassa pidettävien asiakirjojen piiriin. Valmiussuunnitelman salaiseksi määritellyt osat merkitään ”viranomaiskäyttöön” merkinnällä (etusivun oikea kulma).

1.4 Käsitteitä

Käsitelmäärittelyjä Varautumisen ja väestönsuojelun sanaston 2007 mukaan:

- **turvallisuustila; turvallisuustilanne:** uhkan tasosta johtuva yhteiskunnan tila.

Turvallisuustiloja ovat normaaliolot, häiriötila ja poikkeusolot.

- **normaaliolot**

turvallisuustila, jossa ei ole häiriöitä tai häiriöt ovat pieniä ja jossa esiintyvät uhkat voidaan ehkäistä ennalta tai tarvittaessa torjua viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin ja voimavaroin. Normaalioloissa rakennettavat järjestelmät ja muut toimenpiteet luovat perustan toiminnalle erityistilanteissa, häiriötiloissa ja poikkeusoloissa.

- **häiriötila**

turvallisuustila, jossa on häiriöitä ja jonka hallitseminen voi vaatia viranomaisilta erityisiä toimia, mutta joka ei ole niin vakava kuin poikkeusolot. Häiriötila voi olla valtakunnallinen, alueellinen, paikallinen tai organisaation sisäinen.

(Häiriötilanteella tarkoitetaan uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. (Kansallinen riskiarvio 2018))

- **poikkeusolot**

turvallisuustila, jossa on paljon tai vakavia häiriöitä ja jonka hallitseminen ei ole mahdollista viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin ja voimavaroin. Edellyttää valmiuslain tai puolustustilalain valmiuksien käyttöönottoa.

- **erityistilanne**

yllättävä tai äkillinen tilanne, joka voi vaarantaa yhteiskunnan turvallisuuden tai väestön elinmahdollisuudet ja jonka hallinta voi edellyttää normaalista poikkeavaa johtamismallia ja viestintää. Erityistilanne voi esiintyä missä tahansa turvallisuustilanteessa. Esimerkiksi ydinonnettomuus, pandemia ja laajamittainen maahantulo ovat erityistilanteita.

1.5 Vuosisuunnittelu, hyväksyntä ja säilyttäminen

Valmiussuunnitelman ylläpidosta vastaa kaupunginjohtaja yhdessä johtoryhmän kanssa. Yleisen osan päivittämisvastuu on kaupunginjohtajalla ja toimialat vastaavat omien suunnitelmiansa ajan tasalla pitämisestä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy valmiussuunnitelman yleisen osan käyttöönotettavaksi.

Suunnitelman yleinen osa lähetetään tiedoksi yhteistyöviranomaisille (pelastuslaitos, poliisi, puolustusvoimat, Etelä-Pohjanmaan sosiaali- ja kriisipäivystys, Vimpelin, Lappajärven ja Soinin kunnat). Muusta jakelusta päätetään erikseen.

Suunnitelmasta tulee verkkotallenteen lisäksi olla riittävä määrä paperitulosteita, jotka säilytetään turvallisessa paikassa sivullisten ulottumattomissa.

2 Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin

2.1 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa

Pääpaino valmiussuunnittelussa on normaaliolojen häiriötilanteilla. Valmiuden ylläpito pyritään saamaan osaksi normaalia toimintaa ja painopistettä pyritään suuntaamaan häiriötilanteiden hallinnasta niiden ennakointiin, estämiseen sekä vaikutusten minimointiin.

Alajärven kaupungin turvallisuuteen ja varautumiseen liittyen julkisesti saatavilla ovat seuraavat dokumentit (liitteet 1- 4)

1. Alajärven kaupungin tietoturvaohje (2019)
2. Etelä-Pohjanmaan alueellinen riskiarvio (2018)
3. Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2021 – 2024
4. Yhteistyösopimus Alajärven kaupungin ja VaPe

2.2 Elintärkeät ja kriittiset toiminnot sekä niihin kohdistuvat uhkat

2.2.1 Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (2017) on valtioneuvoston periaatepäätös, joka yhtenäistää varautumisen kansallisia periaatteita ja ohjaa hallinnonalojen varautumista. Strategian ensimmäisessä osassa esitetään kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli, jonka pohjalta Suomessa varaudutaan ja toimitaan erilaisissa häiriötilanteissa.

Elintärkeät toiminnot ovat yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömiä, kaikissa tilanteissa ylläpidettäviä toimintokokonaisuuksia. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (2017) mukaan suomalaisen yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja ovat:

1. Johtaminen
2. Kansainvälinen ja EU-toiminta
3. Puolustuskyky
4. Sisäinen turvallisuus
5. Talous, infrastruktuuri, huoltovarmuus
6. Väestön toimintakyky ja palvelut
7. Henkinen kriisinkestävyys

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian päivityksen yhteydessä vuonna 2017 kansallinen riskiarvio päätettiin laajentaa palvelemaan varautumis- ja valmiussuunnittelua laajemmin. Riskiarvio kattaa kaikki yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa huomioidut uhkamallit ja riskejä arvioidaan myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkökulmasta.

Valtakunnallisen riskiarvion kokonaisuus muodostuu kansallisesta sekä alueellisista riskiarvioista. Kansallisessa riskiarviossa (2018) on turvallisuusympäristön muutoksia tarkasteltu mm. huomioitu toimintaympäristön muutokset

- toimintaympäristön murros
- hybridivaikuttamisen asettamat haasteet
- digitaalisen yhteiskunnan kehitys ja haasteet
- sää- ja ilmatoriskien vaikutus yhteiskuntaan ja talouteen

Yhteiskunnan turvallisuuden liittyvät uhkamallit ja häiriötilanteen on määritelty Kansallisessa riskiarviossa (2018). Uhkamalli tarkoittaa turvallisuusympäristön mahdollisia häiriötä. Häiriötilanteella tarkoitetaan uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Uhkamallit ovat:

1. Informaatiovaikuttaminen
2. Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen vaikuttaminen
3. Sotilaallisen voiman käyttö
4. Terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta
 - laajamittainen maahantulo
 - yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin tehty terroristinen isku
 - isojen välijoukkojen välivaltainen liikehdintä
5. Julkisen talouden häiriö
6. Rahoitusjärjestelmän häiriö
7. Voimahuollon häiriöt
 - sähkön saannin suurhäiriö
 - polttoaineiden saannin vakavat häiriöt
8. Tietoliikkeen ja tietojärjestelmien häiriöt - kyberuhkat
 - viestintäverkkojen ja -palveluiden vakavat häiriöt
9. Logistiikan häiriöt
10. Terveysturvallisuuden häiriöt
 - mikrobilääkeresistenssi
 - influenssaepidemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia
 - helposti leviävä vakava eläintauti
 - vaaralliset kasvintuhoojat – kasvitautiepidemia
11. Vesihuollon häiriöt
12. Elintarvikehuollon häiriöt
13. Laajat onnettomuustilanteet
 - merellinen monialaonnettomuus
 - vakava ydinvoimalaitosonnettomuus Suomessa tai Suomen lähialueilla

Uhkamallit 2018:

2.3 Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet

2.3.1 Varautuminen ennaltaehkäisevänä toimintana

Varautumiseen kuuluu olennaisena osana häiriötilanteiden ennakointi ja skenaariotyö, jota kautta ennaltaehkäisy ja riskien minimointi voidaan suunnitella.

Kokonaisvaltainen turvallisuudenhallinta ja valmiussuunnittelu edellyttävät, että mahdollisia häiriöitä ja uhkatilanteita varten on **ennakoidut toimintamallit**, joita myös testataan harjoituksilla.

Yhteistyö ja viestintäkäytännöt kaupungin eri hallintoyksiköiden edesauttavat monialaisen ja -ulotteiden yhteistoiminnan kehittämistä.

Häiriötilanteiden hallintaa varten tarvitaan **harjoittelua ja koulutusta**.

Varautumissuunnitelmat, pelastussuunnitelmat yms. tulee pitää ajan tasalla sekä yleisellä että hallintokuntatasolla.

2.3.2 Elintärkeiden toimintojen ja palveluiden turvaaminen: jatkuvuussuunnittelu

Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi todennäköisimpien häiriötilanteiden osalta tulee olla **jatkuvuussuunnitelmat**, joiden mukaista toimintaa on harjoitettava säännöllisesti. Jatkuvuussuunnittelulla tarkoitetaan toimia, joiden avulla pyritään pienentämään ja lyhentämään toimintaa haittaavien tapahtumien vaikutuksia ja aikaa.

Kukin toimiala tekee suunnitelmat omaa toimintaa varten.

Käytännössä se tarkoittaa mm. toimenpiteitä, jotka parantavat järjestelmien toimintaa häiriötilanteissa ja jotka edesauttavat palautumista normaalitilaan ongelmien jälkeen. Varajärjestelyt tulee tehdä sekä henkilöiden, toimitilojen, laitteiden että järjestelmien osalta (ml. varalaittejärjestelyt). Tavoitteena on, että toimintoja voidaan ylläpitää normaaleista järjestelyistä poikkeavalla tavalla ja palauttaa ne nopeasti normaali tasolle.

Jatkuvuussuunnittelussa tulee kehittää häiriötilanteiden sietokykyä ja varmistaa toimintakyky. Häiriötilanteissa tarvittava erityismateriaali tulee olla helposti saatavilla ja käyttökuntoista.

Tärkeitä päämääriä kunnan toimintojen jatkuvuuden kannalta ovat:

- Nopea ja keskitetty päätöksenteko on järjestetty. Johtamis- ja päätöksentekomenettelyt on määritelty ja esitetään tässä suunnitelmassa.
- Henkilövarausesitykset puolustusvoimille, tilavaraukset ja kalustovaraukset on tehty.
- Varautumisen johtoryhmään saadaan nopeasti yhteys tarvittavaa päätöksentekokykyä varten elintärkeiden toimintojen häiriötön turvaaminen.
- Väestön suojaaminen ja elinmahdollisuuksien ylläpito

Jokainen toimiala esittää valmiussuunnitelmassaan järjestämisvastuulleen kuuluvat **elintärkeät toiminnot, haavoittuvuusanalyysin, toteuttamansa varautumistoimet ja tarvittavat kehittämisehdotukset.**

Välttämättömiä elinedellytyksiä kunnassa ovat mm. (kaipaa täydennystä):

- puhtaan juomaveden saannin turvaaminen
- viemäriverkoston toimivuus
- jätehuollon toimivuus
- sähkön saannin turvaaminen
- viestiyhteyksien järjestäminen
- maksuliikenteen toiminta
- elintarvikkeiden ja polttoaineiden jakelu
- väestön suojautuminen (suojatilat)
- terveydenhuolto ja välttämättömimmät sosiaalipalvelut
- varhaiskasvatus ja esi- ja perusopetus

2.3.3 Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen

Häiriötilanteen hallinnassa on keskeistä, että toimenpiteet käynnistetään ajoissa ja ennakoidaan tilanteen mahdollinen kehittyminen alkutietoja vakavammaksi. Tällöin on varattava riittävät voimavarat alusta alkaen, etupainotteisesti ja riittävän voimakkaasti.

Kaupungin kriisinhallinnan osana on myös tilannekuvan hallinta.

Hallintokunnilla tulee olla omat strategiset ja operatiiviset suunnitelmat häiriötilanteissa toimimiseen, mutta eri tahojen välisen yhteistyön onnistumiseksi kokonaisuuden hallinta on tärkeää.

Toimintaa johtava taho vastaa myös viestinnästä.

Tiedonkulun ja viestinnän oikea-aikaisuus, aktiivisuus ja tekninen onnistuminen on keskeistä häiriötilanteessa ja sen hallinnassa. Epävirallisten kanavien kautta mahdollisesti leviävä väärä tieto tulee ennakoida. Kriisiviestinnän valmiutta on kehitettävä osana valmiussuunnittelua.

Häiriötilanteessa tulee olla käytettävä eri viestintäjärjestelmiä, kuitenkin niin, että valmiussuunnitelmassa on määritelty **viestintäjärjestelmien käyttämisperiaatteet häiriötilanteessa**. Käytössä olevien viestintäjärjestelmien tulee olla ajan tasalla ja kaikkien keskeisten toimijoiden käytettävissä vaivatta.

Kuntaliitto on julkaissut vuonna 2009 oppaan ”Varaudu. Opas kunnan viestintään kriisi- ja erityistilanteissa”.

2.4 Lainsäädäntö ja ohjeet

Varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaava mm. seuraavat lait, säädökset ja arviot:

- valmiuslaki 1552/2011
- pelastuslaki 379/2011
- valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011
- laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1390/1992
- laki puolustusvoimista 551/2007
- valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista VNp 857/2013
- terveydenhuoltolaki 1326/2010
- vesihuoltolaki 119/2001
- sähkömarkkinalaki 588/2013
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS, VN periaatepäätös 2.11.2017)
- Kansallinen riskiarvio 2018
- Etelä-Pohjanmaan alueellinen riskiarvio 2018

2.5 Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi

2.5.1 Etelä-Pohjanmaan alueellinen riskiarvio 2018

Valtakunnallisten riskiarvioiden ja uhkamallien lisäksi alueellinen riskiarvio määrittelee Etelä-Pohjanmaan osalta alueellisesti merkittäviksi riskeiksi:

1. Sähkönjakeluhäiriöt (Möksy)
2. Elintarvikehuollon häiriöt (Atria, Valio, Altia, Freeze elintarvikehuolto)
3. Suuri, laajasti yhteiskunnan vaikuttava rakennuspalo kriittisen infrastruktuurin kohteessa (EP keskussairaala)
4. Vakava henkilöjoukkoon kohdennettu väkivallanteko (yleisötapauhtuma)

5. Tietoliikenteen tai tietojärjestelmien käytettävyyden häiriintyminen alueella (Jouppilanvuori, Simpsiö)
6. Myrskyt, vesistö ja hulevesitulvat (P1 padot, Kyrkösjärvi, Kalajärvi, Pitkämö)
7. Vakava raideliikenteen ja maantieliikenteen onnettomuus (Logistiikka maantie / rautatie)
8. Vakava räjähdysonnettomuus vaarallisia aineita käsittelevässä teollisuuslaitoksessa (Nammo, Forcit, Ähtärin räjähdokeskus)
9. Useampi pitkäaikainen laaja metsäpalo (turvetuotantoalueet)
10. Laaja tai pitkäkestoinen vedenjakeluhäiriö

2.5.2 Alajärven kaupunki – keskeiset uhkakuvat ja riskitekijät

Alajärven kaupunki on Etelä-Pohjanmaan itäisin kunta Keski-Suomen naapurissa. Alajärvi on Järviseudun kuntakeskus. Kaupungin väkiluku on 9 322 asukasta ja pinta-ala 1 056,75 km², josta 1 008,85 km² maata ja 47,90 km² sisävesiä.

Tavoitetila on, että paikallinen uhka-arvio päivitetään kansallisten ja alueellisten uhka-arvioiden muutosten perusteella ja aikataulussa. Uhka-arvioiden vastuutahot määritellään toimialakohtaisissa valmiussuunnitelmissa.

Paikallisen tason uhka-arvio keskittyy merkittäviin riskeihin, jotka toteutuessaan aiheuttavat merkittäviä paikallisia vaikutuksia.

1. Sähkökatko tai vakava jakeluhäiriö
2. Vakava veden saannin tai jätevesihuollon katko tai muu häiriö / puhtaan veden putkiston tai muu vesistön pilaantuminen
3. Kaukolämmön katko tai vakava jakeluhäiriö
4. Laaja rakennus- tai metsäpalo / teollisuuslaitoksen palo tai räjähdys
5. Vakava liikenneonnettomuus (tieliikenne / vesiliikenne)
6. Epidemia / pandemia / vakava eläintautiepidemia
7. Vakava väkivallan uhka / koulu-uhkaus / yleisötilaisuuden uhkaaminen / terroriteko
8. Sääilmiöistä aiheutuva vakava tilanne (tulva, myrsky, lumimyrsky)
9. Tietoliikennekatkos tai pitkäaikainen häiriö / informaatiovaikuttaminen
10. Kuljetusten häiriintyminen
11. Elintarvikehuollon ja ruokahuollon häiriöt.

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos on määritellyt kuntakohtaisesti kunnan riskialueet ja -kohteet, sekä arvioinut poikkeusolojen uhkatekijöitä ja määritellyt toimintavalmiudet palvelutasopäätöksessä 2021 -2024, joka on hyväksytty Alajärven kaupunginvaltuustossa 1.12.2020 § 38.

Pelastuslain (379/2011) 28§ mukaan pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta poikkeusoloissa.

Kunnat ja pelastuslaitos ovat määritelleet yhteistyössä alueensa riskejä. Alueen kunnissa riskit ovat monilta osin yhteneväisiä. Kaikilla kunnilla on olemassa

uhkia, joihin on pystyttävä yhdessä varautumaan, jotta toiminta normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa jatkuisi mahdollisimman pitkään häiriintymättömänä.

Alueen pelastustoimen riskialuejako on laadittu sisäasiainministeriön toimintavalmiusohjeen A:71 (SM-2002-00018/Tu-35) mukaisesti. Riskialuejako on päivitetty viimeksi 16.11.2019. Pelastustoimen alue on jaettu neljään riskiluokkaan I-IV, joista I on korkeariskisin. Jokaiselle riskiluokalle (I – IV) on määritelty toimintavalmiustavoitteet.

2.5.3 Alajärven alueen riskialuejako

I riskialuetta ei alueella ole.

II riskialueet ovat alueita, joissa suuren määrän ihmishenkiä vaarantavat tai suuria omaisuus-, ympäristö-, ja kulttuuriarvoja uhkaavat onnettomuudet ovat mahdollisia.

III riskialueet ovat asuttuja alueita, joissa on yksittäisiä asumuksia laajempia kylätaajamia tai asutuskokonaisuuksia sekä vilkkaasti liikennöityjä väyliä.

IV riskialueet ovat asumattomia tai niillä on yksittäisiä asumuksia harvassa.

Alajärvi

- Keskusta 2
- keskustan ympäristö 3
- Luoma-aho 3
- Hoisko - Pekkola 3
- Kurejoki 3
- Lehtimäen keskusta 3
- Lehtimäen kirkonkylä 3

Yksittäisten III ja IV riskialueella sijoittuvien erityiskohteiden riskit on kartoitettu, ja valmiuksia ensitoimiin niissä on eri toimenpitein kohotettu.

2.6 Poikkeusoloihin varautuminen ja uhkien arviointi

Poikkeusoloissa toiminta käynnistetään samojen periaatteiden mukaisesti kuten normaaliajan häiriötilanteissa huomioiden poikkeusolojen aiheuttamat lainsäädäntömuutokset (valmiuslaki ja puolustustilalaki) sekä niihin liittyvät valtionhallinnon ja alueellisten viranomaisten päätökset.

2.7 Painopisteet varautumisen kehittämisessä ja toimenpideohjelma

Varautumisen kehittämisen painopisteet Alajärven kaupungilla:

- toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien ajantasaistaminen osana vuosisuunnittelua

- häiriötilanteiden säännöllinen ja tavoitteellinen harjoittelu ja henkilökunnan kouluttaminen sekä Pelastusopiston kursseilla että osallistumalla alueellisiin valmiusharjoituksiin
- suojavaarusteiden kunnon tarkastaminen ja varusteiden uusiminen

2.8 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa

Tehtävä		matkapuhelin	pöytäpuhelin
kaupunginjohtaja	Vesa Koivunen	044 297 0213	(06) 2412 2213
	vesa.koivunen@alajarvi.fi	Alvar Aallon tie 1, 62900 Alajärvi	
hallintojohtaja	Nina Pärssinen	040 757 0080	(06) 2412 2256
	nina.parssinen@alajarvi.fi	Alvar Aallon tie 1, 62900 Alajärvi	
talousjohtaja	Tapani Kotanen	044 297 0220	(06) 2412 2230
	tapani.kotanen@alajarvi.fi	Alvar Aallon tie 1, 62900 Alajärvi	
henkilöstöjohtaja	Tanja Katajamäki	044 297 0260	(06) 2412 2260
	tanja.katajamaki@alajarvi.fi	Alvar Aallon tie 1, 62900 Alajärvi	
peruspalvelujohtaja	Jaakko Anttila	040 670 1501	
	jaakko.anttila@jarvi-pohjanmaa.fi	Alvar Aallon tie 1, 62900 Alajärvi	
sivistystoimenjohtaja	Esa Kaunisto	044 297 0228	
	esa.kaunisto@alajarvi.fi	Sairaالاتie 3, 62900 Alajärvi	
maaseutujohtaja	Jukka Kuoppala	044 297 0278	(06) 2412 2278
	jukka.kuoppala@alajarvi.fi	Sairaالاتie 3, 62900 Alajärvi	
tekninen johtaja	Jouni Hänninen	044 297 0381	(06) 2112 2291
	jouni.hanninen@alajarvi.fi	Alvar Aallon tie 2, 62900 Alajärvi	
hallintosihtööri	Henna Matintupa	0405222656	(06) 2112 2299
	henna.matintupa@alajarvi.fi	Alvar Aallon tie 1, 62900 Alajärvi	

2.9 Tiedottaminen

Kunta huolehtii paikallisella tasolla tiedottamisesta. Tiedotustoiminnan pohjana ovat kunnallislain määräykset, sekä kunnallinen tiedotusorganisaatio.

Onnettomuus-, uhka- ja erityistilanteissa, sekä poikkeusoloissa tiedon tarve kasvaa voimakkaasti. Näissä tilanteissa tiedotustoimintaa on tehostettava ja siihen on varattava riittävät toimintaedellytykset. Kunnan tehtävänä on hyvässä yhteistyössä avustaa tiedottamisessa, jotta pelastusviranomaisen voi keskittyä varsinaisen tilanteen hoitamiseen. Onnettomuustilanteissa tiedotusvastuu kuuluu pelastustoimintaa johtavalle viranomaiselle (pelastuslaitos tai poliisi).

Kunnan tiedotus erityistilanteissa perustuu normaaliolojen tiedotussuunnitelmaan. Kriisitilanteesta aiheutuu poikkeava mediatilanne, jossa normaalit viestinnän keinot eivät riitä. Tiedon tarpeen voimakkaan kasvun vuoksi on varauduttava jatkuvaan tiedottamiseen ja varmistettava kaikkien tiedotustapojen tehokas käyttö ja tarvittavan henkilöstön varaaminen.

Tiedottamisen tavoitteena on

- antaa ajantasainen kuva tilanteesta sekä medialle että kuntalaisille
- antaa kuntalaisille jo ennalta sellaiset perustiedot ja ohjeet, joiden avulla he selviytyvät erilaisten uhkatilanteiden mukana tuomista häiriöistä ja vaikeuksista,
- reagoida nopeasti ja aktiivisesti kunnan alueella toimivien tiedotusvälineiden ja tarvittaessa muunkin median tiedontarpeeseen,
- saada kuntalaiset toimimaan järkevällä tilanteen edellyttämällä tavalla sovittamalla tiedottaminen tilanteen erityisvaatimuksiin ja
- lisätä uutisoivan tiedottamisen keinoin turvallisuuden tunnetta ja rauhallisuutta.

2.9.1 Tiedottaminen normaaliosoissa ja poikkeusoloissa

Lähtökohta on, että kunnassa noudatetaan normaaliajan ja **erityis- ja häiriötilanteissa** normaalia sovittua tiedotusmenettelyä. Kokonaisvastuu tiedottamisesta kuuluu sille viranomaiselle, jolla on johtovastuu.

Kukin hallintokunta tiedottaa omista toimistaan.

Johtokeskuksen toimiessa tiedotusvastuu siirtyy johtokeskukselle.

Tiedotus poikkeusoloissa tapahtuu yhteistoiminnassa AVI:n, naapurikuntien, alue- ja paikallishallintoviranomaisten, sekä tarvittaessa myös sotilasviranomaisten kanssa.

Kunnassa on varauduttava käyttämään poikkeusoloissa monia tiedotuskanavia ja välineitä, tarvittaessa jopa henkilökohtaista viestin toimittamista ovelta ovelle.

2.9.2 Tiedotusvastaava

Tiedotusvastaava johtaa johtokeskuksen toimiessa häiriötilanteiden tiedottamisen suunnittelua ja vastaa sen organisoinnista.

Virka	Nimi	puh.	mobiili
Hallintojohtaja	Nina Pärssinen	06 2412 2256	040 757 0080
Vara hallintosihteeri	Henna Matintupa	06 2412 2230	040 522 2656

Vakavassa yksittäistä kuntaa koskevassa normaaliajan erityis- tai häiriötilanteessa tiedotusvastuussa oleva viranhaltija voi kutsua muiden kuntien vastaavat viranhaltijat avustamaan tiedotuksessa, jolloin kuntien tiedotusvastaavat muodostavat kriisiviestintäryhmän.

2.9.3 Viestinnän keinot

- Tiedottaminen erilaisten sähköisten kanavien kautta: kaupungin kotisivut, sosiaalinen media
- Tiedotteet lehdistölle
- Tiedotustilaisuudet
- Viranomaistiedotteet / hätätiedotteet
- Palvelevat puhelimet

Sähkökatkon aikana käytetään kaikkia mahdollisia käytettävissä olevia viestintätapoja, kuten tiedottamista kunnantaloilla sekä jalkaudutaan jakamaan tiedotteita postilaatikoihin ja kylien yleisille kokoontumispaikoille (koulut, kaupat, kylätalot) ja ilmoitustauluille. Lisäksi on mahdollista käyttää megafoneja ja kiertää autolla asutuskeskuksia. Mikäli paikallisradio toimii sähkökatkon aikana, se on myös tehokas viestintäkanava.

2.9.4 Paikallisen ja alueellisen median yhteystiedot

2.10 Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteen sovittaminen

Yhteistoimintaa muiden tahojen kanssa: toimijat ja yhteyshenkilöt

Seurakunta/seurakunnat

Suomen Punainen Risti piiri (osasto) + VaPePa

2.11 Evakuointi

Evakuoinnilla tarkoitetaan viranomaisten johdolla tapahtuvaa väestön osan siirtämistä pois vaaran uhkaamalta alueelle ja sijoittamista turvallisemmalle alueelle, sekä väestön elinedellytysten ja yhteiskunnan tärkeiden toimintojen turvaaminen evakuointitilanteessa.

Väestöä varaudutaan evakuoimaan seuraavissa uhkatilanteissa:

- onnettomuuksissa, suuronnettomuuksissa ja erityistilanteissa
- poliittisen, taloudellisen ja sotilaallisen painostuksen aikana sellaisista kohteista lähiympäristöineen, jotka voivat joutua erityisjoukkojen toiminnan tai muun yllättävän iskun kohteeksi
- strategisen iskun uhka-aikana sellaisilta alueilta, joille ryhmittyy omia joukkoja tai joille todennäköisesti kohdistuu vihollisen asevaikutusta tai joukkojen toimintaa sekä
- laajamittaisen hyökkäyksen yhteydessä toimitaan kuten strategisen iskun uhka-aikana. mutta evakuoitavat alueet voivat tällöin olla huomattavasti laajempia.

Alueen pelastuslaitos on yhdessä kuntien ja muiden osapuolten kanssa selvittänyt evakuointisuunnitelmassa seuraavat asiat:

- evakuoinnista tiedottaminen
- väestön kokoaminen
- kuljetusjärjestelyt
- evakuoitavien rekisteröinti
- evakuoitavien vastaanotto (vastaanotto- ja jakopaikat) ja sijoittaminen sekä

- evakuoinnin toteutuksessa tarvittava henkilöstö ja evakuointien johtaminen.

3 SUUNNITELMAN LIITTEET

Liite 1: Alajärven kaupungin tietoturvaohje (2019)

Liite 2: Etelä-Pohjanmaan alueellinen riskiarvio (2018)

Liite 3: Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2021 – 2024

Liite 4: Yhteistyösopimus Alajärven kaupungin ja VaPe